

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 894

van **SOFIE MERTENS**

datum: 19 juni 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Everzwijnenpopulatie - Regelgevend kader rond bijzondere bestrijding en schadevergoeding

Vlaanderen heeft te kampen met een enorme groei van de everzwijnenpopulatie, voornamelijk in Limburg en de Antwerpse Kempen. Dat brengt enorme problemen met zich mee. In hun zoektocht naar voedsel veroorzaken de dieren niet alleen schade aan landbouwgewassen en particuliere tuinen, maar vormen ze ook een heus gevaar voor de verkeersveiligheid, zeker in landelijke gebieden.

Uit cijfers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) blijkt dat de overlast vooral de provincie Limburg treft. Van de in 2022 in totaal 2562 afgeschoten everzwijnen kwamen er 2103 uit de provincie Limburg. Er worden dan ook meer en meer schadegevallen gerapporteerd. Als er in 2022 in heel Vlaanderen 475 gevallen van wildschade door everzwijnen werden gemeld, dan vonden 416 ervan plaats in Limburg.

Bovendien voelen mensen zich niet meer veilig in hun eigen buurt. Burgers beginnen nu zelf jagers aan te spreken om 'bijzondere bestrijding' te doen in hun tuin. Het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014, dat de procedure regelt, is zeer stringent. Zo moet men eerst een jager vinden. Vervolgens mag de bestrijding pas plaatsvinden wanneer men in zijn tuin alle mogelijke preventieve maatregelen heeft genomen. De bestrijding is dus de laatste optie. Men kan pas bestrijden op eigen terrein als men na het nemen van preventieve maatregelen kan aantonen dat men alsnog schade heeft geleden. Daarnaast moet men van deze 'bijzondere bestrijding' melding maken bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Wanneer burgers (zowel particulieren als landbouwers) schade lijden veroorzaakt door everzwijnen, kunnen ze een schadevergoeding krijgen.

Over de 'bijzondere bestrijding':

1. Hoe verloopt de procedure voor de 'bijzondere bestrijding' van everzwijnen op akkers en in particuliere tuinen? Welke voorwaarden zijn eraan verbonden? Wordt er een onderscheid gemaakt tussen particulieren en landbouwers?
2. Hoeveel meldingen voor 'bijzondere bestrijding' van everzwijnen (zoals bepaald in artikel 42 van het Jachtvoorwaardenbesluit) heeft ANB in Vlaanderen ontvangen sinds de inwerkingtreding van het Jachtvoorwaardenbesluit? Graag absolute en relatieve cijfers. Graag een onderscheid:
 - a) per jaar;
 - b) per provincie en per gemeente;
 - c) tussen particulieren en landbouwers.

3. Hoeveel everzwijnen werden in Vlaanderen ook effectief afgeschoten na een melding van 'bijzondere bestrijding' bij ANB (zoals bepaald in artikel 42 van het Jachtvoorwaardenbesluit)? Graag absolute en relatieve cijfers. Graag een onderscheid:
 - a) per jaar (sinds de inwerkingtreding van het Jachtvoorwaardenbesluit);
 - b) per provincie en per gemeente;
 - c) tussen particulieren en landbouwers.
4. Hoe evalueert de minister deze cijfers?
5. Acht de minister het opportuun om het regelgevend kader voor de 'bijzondere bestrijding' van everzwijnen aan te passen en eventueel te versoepelen?

Zo ja, welk aanpassingen en/of versoepelingen?

Zo niet, waarom niet?

Over het krijgen van een schadevergoeding:

6. Hoe verloopt de procedure voor het krijgen van een schadevergoeding voor schade veroorzaakt door everzwijnen op akkers en in particuliere tuinen? Welke voorwaarden zijn eraan verbonden? Graag een onderscheid tussen particulieren en landbouwers.
7. Hoeveel aanvragen voor een schadevergoeding voor schade veroorzaakt door everzwijnen heeft ANB in Vlaanderen ontvangen specifiek m.b.t. deze procedure sinds de inwerkingtreding van het Jachtvoorwaardenbesluit? Graag absolute en relatieve cijfers. Graag een onderscheid:
 - a) per jaar;
 - b) per provincie en per gemeente;
 - c) tussen particulieren en landbouwers;
 - d) naargelang de soort schade.
8. Hoeveel schadevergoedingen specifiek m.b.t. deze procedure werden in Vlaanderen ook effectief toegekend? Graag absolute en relatieve cijfers. Graag een onderscheid:
 - a) per jaar (sinds de inwerkingtreding van het Jachtvoorwaardenbesluit);
 - b) per provincie en per gemeente;
 - c) tussen particulieren en landbouwers;
 - d) naargelang de soort schade.
9. Hoeveel bedroegen de gemiddelde, mediaan, maximale en minimale schadevergoeding toegekend in Vlaanderen? Graag absolute en relatieve cijfers. Graag een onderscheid:
 - a) per jaar (sinds de inwerkingtreding van het Jachtvoorwaardenbesluit);
 - b) per provincie en per gemeente;
 - c) tussen particulieren en landbouwers;
 - d) naargelang de soort schade.
10. Hoe evalueert de minister deze cijfers?

11. Achten de minister het opportuun het regelgevend kader om een schadevergoeding te krijgen voor schade veroorzaakt door everzwijnen aan te passen en eventueel te versoepelen?

Zo ja, welke aanpassingen en/of versoepelingen?

Zo niet, waarom niet?

ANTWOORD

op vraag nr. 894 van 19 juni 2023

van **SOFIE MERTENS**

1. Vooreerst wil ik aangeven dat het concept "bijzondere bestrijding" niet bestaat. In Vlaanderen bevat het juridisch kader voor wildbeheer drie pistes:
 - *Gewone jacht* voor het normale populatiebeheer en recreatief medegebruik van de natuurlijke rijkdom van het wild;
 - *Bijzondere jacht* ter voorkoming en inperking van schade;
 - *Bestrijding* om op te treden wanneer er schade aanwezig is.

Preventieve maatregelen zijn altijd nuttig en gewenst, maar de verplichting om preventieve maatregelen te nemen voor everzwijnen bij bijzondere jacht en bestrijding is reeds verschillende jaren afgeschaft.

Uit de wettelijke verwijzingen in uw vraag neem ik aan dat u specifiek informeert naar het regelgevend kader omtrent bestrijding van everzwijn. In tegenstelling tot gewone jacht of bijzondere jacht is bestrijding ook mogelijk zonder jachtplan.

Onze wetgeving maakt geen onderscheid tussen verschillende soorten schadelijders. De procedures zijn dan ook dezelfde voor iedereen. Voor bestrijding van everzwijnen is de procedure vermeld in artikelen 42 en 43 van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014. Kort samengevat:

- U doet een melding via het e-loket (het kan ook nog per mail of met aangetekende brief);
 - U geeft aan op welke percelen er schade is;
 - U legt uit welke schade er is en hoe groot die is;
 - 24u na melding en zonder tegenbericht van het Agentschap voor Natuur en Bos mag de bijzondere jacht starten. Tussen melding en aanvang moet minstens een halve werkdag zitten.
2. De gevraagde gegevens per jaar, per provincie en per gemeente zijn opgenomen in bijlage 1. Deze cijfers worden maar structureel bijgehouden sinds 2020. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten schadelijders.
 3. Het aandeel van afschot (absoluut en relatief) dat gebeurt door bestrijding ten opzichte van het totale afschot per jaar in Vlaanderen vindt u in bijlage 2. Een verdere opdeling per provincie vindt u in bijlage 3. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten schadelijders. Het overzicht van de afschotmeldingen bevat ook afschot in kader van bestrijding door bijzondere veldwachters. Volgens artikel 45 van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014 mogen zij het hele jaar door bestrijding van wilde zwijnen uitvoeren zonder daarvoor een melding te doen.

Voor meer informatie verwijs ik u graag door naar de pagina www.faunabeheer.INBO.be waar de informatie over de beheerresultaten reeds meerdere jaren publiek te consulteren zijn.

4. Deze cijfers liggen in de lijn van de verwachtingen. We zien een normale fluctuatie van jaar tot jaar. Bestrijding wordt dan ook enkel ingezet waar de schade reeds aanwezig is en waar geen jacht mogelijk is. Het is dus meer afhankelijk van de lokale administratieve situatie dan van de everzwijnpopulatie.

5. De wettelijke mogelijkheden voor de bestrijding (en bij uitbreiding jacht en bijzondere jacht) van everzwijnen behoren tot de meest soepele in Europa. De jacht is het hele jaar mogelijk en zowel overdag als 's nachts. Qua methodieken zijn zowel aanzitjacht, bersjacht, drukjacht en vallenjacht toegestaan. Alle courante en zinvolle vuurwapens zijn toegelaten voor gebruik. Enkel het gebruik van nachtzichtapparatuur die op het geweer gemonteerd is, kan niet volgens de Belgische Wapenwet. Maar wel het gebruik van nachtzichtapparatuur in de hand in combinatie met een lamp op het geweer.

Qua administratie zijn er eveneens weinig beperkingen. De activiteiten moeten periodiek gemeld worden en het afschot moet geregistreerd worden. Door de digitale mogelijkheden in het e-loket is ook dat een beperkte inspanning. Die registratie is belangrijk om de inspanningen en realisaties te kunnen opvolgen in ons dichtbevolkt Vlaanderen.

6. De procedure voor het krijgen van een schadevergoeding is dezelfde voor zowel landbouwers als voor particulieren. Deze informatie is ook gewoon raadpleegbaar op de website van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB): <https://natuurenbos.vlaanderen.be/schade-en-overlast/schade-door-jachtwild-beschermde-dieren/welk-dier-richtte-schade-aan#toc-everzwijn>.

De schadelijder maakt een aanvraag op met behulp van een formulier waarvan het model ter beschikking wordt gesteld door het ANB. De aanvraag wordt ingediend bij het agentschap binnen twaalf werkdagen nadat de schadelijder de wildschade heeft vastgesteld. De ambtenaar stelt vast of de aangemelde wildschade een belangrijk karakter heeft, en of er een oorzakelijk verband kan vastgesteld worden met het voorkomen van wild, zoals omschreven in het Jachtdecreet. De ambtenaar stelt eveneens vast of alle maatregelen genomen werden die redelijkerwijze kunnen verwacht worden ter voorkoming van de wildschade. Deze maatregelen staan opgesomd in de Code Goede Praktijk waarvan er voor everzwijnen minimaal één genomen moet worden. De maatregel zijn het plaatsen van een bewegende pop, het plaatsen van een gaskanon, het plaatsen van een afschrikkend geluidssysteem, het plaatsen van een elektrische afrastering of het plaatsen van een vaste afrastering. De technische vereisten per maatregel worden verder verduidelijkt in de Code Goede Praktijk.

Indien de schadelijder één van de vooropgestelde preventieve maatregelen heeft genomen, wordt de wildschade vergoed door het Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur in elk van de volgende gevallen:

- 1° indien de schade veroorzaakt is door wild waarop de jacht het gehele voorbije jaar niet geopend was en waarvan ook de bestrijding niet werd toegelaten, telkens op de percelen waar de schade geleden is;
- 2° indien de schade veroorzaakt is door wild afkomstig uit een bos- of natuurreservaat of een door de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging om natuurbehoudsredenen beheerd gebied, waarin de jacht op dat wild het gehele voorbije jaar niet geopend was en ook de bestrijding van dat wild niet werd toegelaten.

7. Een overzicht van het aantal schadedossiers voor everzwijn van 2018 tot en met 2022 per provincie is terug te vinden in de tabel in bijlage 4. Schadedossiers worden niet per gemeente geregistreerd. In de tabel is een onderscheid gemaakt tussen schade aan particulieren en schade aan landbouwers. In het geval van landbouw gaat het om schade aan gewassen of graslanden. In het geval van particulieren gaat het hoofdzakelijk om schade aan tuinen. In deze categorie zitten ook enkele aanrijdingen. De databank laat niet toe om de soort schade verder te specificeren.

8. Er worden weinig schadevergoedingen uitgekeerd. Het everzwijn is immers jachtwild waarop veelvuldig gejaagd mag worden, en waarvoor de aansprakelijkheid voor schade dus bij de jachtrechthouder ligt. Enkel in uitzonderlijke gevallen is een schadevergoeding mogelijk. In 2022 werd 1 dossier ontvankelijk verklaard dat voldeed aan de uitzonderingsbepalingen. Hier werd de schade geraamd op €519. Met aftrek van het eigen risico van €250 werd hier €269 uitbetaald.
9. Zie antwoord op vraag 8.
10. Voor de uitbetaling van schadevergoedingen gaat de wetgeving initieel uit van het basisprincipe dat het MINA-fonds niet tussenkomt voor jachtwildsoorten. Voor jachtwildsoorten is het uitgangspunt namelijk dat de verantwoordelijkheid voor schadebeheersing bij de jachtrechthouders ligt. Ook bij de eigenaar rust enige verantwoordelijkheid wat het voorkomen van schade betreft. Voor schade door jachtwild dat afkomstig is uit natuurterreinen waar de Vlaamse overheid jacht of bestrijding verbiedt, heeft de schadelijder de mogelijkheid om toch een administratieve schadevergoeding aan te vragen. Uit die aanvragen blijken de voorwaarden van schadepreventie meestal niet vervuld te zijn.
11. Gelet op de moeilijke bewijslast met betrekking tot de afkomst van het everzwijn, heb ik het ANB reeds gevraagd de regelgeving hieromtrent te evalueren.

BIJLAGEN

1. [Aantal meldingen bestrijding everzwijn per jaar, per provincie en per gemeente](#)
2. [Aandeel van afschot \(absoluut en relatief\) dat gebeurt ter bestrijding ten opzichte van het totale afschot per jaar in Vlaanderen](#)
3. [Aandeel van afschot \(absoluut en relatief\) dat gebeurt ter bestrijding per jaar en per provincie](#)
4. [Aantal schadedossiers voor everzwijn per jaar, per provincie en volgens type schadelijder](#)